

สบู่ดำลูกผสม (*Jatropha hybrid*) พันธุ์เคยูเจแอล26 (KUJL26)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ที่อยู่ 50 ถนนงามวงศ์งาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 02-579-5578

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

สบู่ดำต้นเดี่ยว พันธุ์ KUJL26 เกิดจากความร่วมมือภายใต้โครงการการปรับปรุงพันธุ์เพื่อเร่งการปลูกเลี้ยงสบู่ดำพันธุ์ใหม่สำหรับเป็นพลังงานและอาหารสัตว์ โดยมีคณะนักปรับปรุงพันธุ์ ภาควิชาพืชไร่นา คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ร่วมกับสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงพันธุ์สบู่ดำต้นเดี่ยวเพื่อง่ายต่อการเก็บเกี่ยว รวมทั้งเพื่อสร้างความหลากหลายทางพันธุกรรมของสบู่ดำใหม่เพื่อใช้ในกระบวนการปรับปรุงพันธุ์สบู่ดำต่อไปด้วยกระบวนการผสมพันธุ์ข้ามชนิด (interspecific cross) ระหว่างสบู่ดำสายพันธุ์จากจังหวัดชัยนาท (Cn) กับเข็มปัตตาเวียดต้นเดี่ยว (Jid) ในประชากร BC₁F₂ จำนวน 47 ต้น ซึ่งเกิดจากการผสมกลับของต้น F₁ ต้นที่ 1 (CnJid-1) กับสบู่ดำพันธุ์ชัยนาท คัดเลือกสบู่ดำต้นที่ 10 ที่มีลักษณะต้นเดี่ยว และให้ผลผลิตสูงพร้อมทั้งขยายพันธุ์ด้วยวิธีปักชำและเสียบยอดกับต้นสบู่ดำ เพื่อทำการปลูกทดสอบและเปรียบเทียบกับพันธุ์ชัยนาท

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย สบู่ดำลูกผสม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Jatropha hybrid* วงศ์ Eupobiaceae
พืชน้ำมัน ไม้ต้นขนาดเล็ก

ราก ต้นแรกที่เกิดจากการเพาะเมล็ด มีระบบรากแก้ว (tap root system) ซึ่งหยั่งลึกลงไปในดิน และมีรากแขนง (lateral root) เจริญออกมาจากรากแก้วตามลำดับ หากขยายพันธุ์ด้วยท่อนพันธุ์ (cutting) จะเป็นรากพิเศษ (adventitious root)

ต้น โคนลำต้นมีสีน้ำตาลอ่อน ส่วนปลายสีเขียวเข้ม อายุ 1 ปี การขยายพันธุ์ด้วยวิธีปักชำพบว่า มีเส้นผ่านศูนย์กลางโคนต้น ประมาณ 4 – 6 เซนติเมตร ทรงพุ่มกว้าง 73 เซนติเมตร ทรงพุ่มสูง 56 เซนติเมตร กิ่งก้านประกอบด้วย 2 – 3 กิ่งหลัก (primary branch) และ 10 – 12 กิ่งย่อย (secondary branch) หากขยายพันธุ์ด้วยการเสียบยอด ทรงพุ่มกว้าง 103 เซนติเมตร ทรงพุ่มสูง 97 กิ่งก้านประกอบด้วย 3 – 4 กิ่งหลักและ 20 – 27 กิ่งย่อย การขยายพันธุ์ทั้ง 2 วิธี พบลักษณะทรงพุ่มเป็นแบบแผ่

ใบ	ใบเดี่ยว (simple leaf) เรียงเวียน (spiral) ใบเว้า 4 แฉก แผ่นใบกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร ยาว 10 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม (acuminate) โคนใบรูปหัวใจ (cordate) การเรียงตัวของเส้นใบแบบร่างแห (netted) ก้านใบยาวประมาณ 6 – 10 เซนติเมตร
ดอก/ช่อดอก	ดอกแยกเพศร่วมต้น (monoecious plant) ช่อดอกแบบช่อกระจุกสองด้าน (compound dichasium) ช่อดอกยาวประมาณ 5 – 7 เซนติเมตร ดอกย่อยรูปกงล้อ (rotate) ดอกเพศเมียมีประมาณ 8 – 15 ดอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.8 - 1 เซนติเมตร ดอกเพศผู้มีประมาณ 80 – 100 ดอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 0.7 – 0.8 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง (sepal) สีเขียวอ่อน กลีบดอก (petal) 5 กลีบ สีขาว ดอกเพศเมียมีรังไข่เหนือวงกลีบ (superior ovary) มีลักษณะเป็น 3 พู
ผล/เมล็ด	ผลแบบผลแห้งแก่แล้วแตก มีจำนวนผล 7 – 15 ผลต่อช่อ แต่ละผลมี 2 – 3 เมล็ด เมล็ดแห้งมีกระ สีฟาง
ลักษณะอื่น ๆ	ผลเริ่มสุกแก่เป็นสีเหลืองประมาณ 40 – 45 วันหลังจากการผสม

สบู่ดำลูกผสม พันธุ์เคยูเจแอล26 (KUJL26)